

ustanovení bude podnětem k novelisaci čl. autorského zákona v stejném smyslu. Zatím provádí se ochrana autorských práv v r-e v Československu prakticky tím způsobem, že má rozhlasová společnost Radiojournal s Ochranným sdružením autorským čl. skladatelů, spisovatelů a nakladatelů dohodu, podle níž určitá procentuální část rozhlasových příjmů, totiž kvoty z poplatků, placených posluchači r-u, připadá řečenému Ochrannému sdružení a zvyšuje se automaticky s přibýváním počtu těchto posluchačů.

VIII. Literatura o r-u a rozhlasové časopisy*).

A. Literatura a časopisy rozhlasového práva: Knihy: René Stemeit: „La Radiophonie et le droit international public“. Librairie Recueil Sirey, Paris; Buser, Dr. Jacob: „Radiorecht auf Grund der schweizerischen Gesetzgebung“. Basel, Helbling und Lichtenhahn, 1932; Lange, Bernt: „Die Rundfunkstörungen im geltenden Recht“, Berlin, Springer, 1932; Neugebauer, Dr. Eberhard: „Funkrecht“, Berlin 1926; týž: „Rechtsschutz gegen Störungen des Rundfunks“, Berlin, Springer, 1931 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 2); týž: „Das neue Rundfunkrecht“. Berlin, Springer, 1932 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 4); Pincus, Dr. Harry: „Der Rechtsschutz gegen Rundfunkstörungen“, Berlin, Weidmann, 1931 (Funk, H. 6); Pridat-Guzatis: Hörerrecht. „Das Recht des deutschen Rundfunkhörer“, Berlin, Rothgießer u. Diesing, 1931; „Das Recht der Allgemeinheit und des einzelnen im Rundfunk“, Berlin, Springer, 1930 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 1); Reininger, G.: „Der Schutz des Urheberrechtes im deutschen Rundfunk“, Berlin, de Gruyter, 1929; Studi giuridici di T. S. F., vydáno v Římě 1931 od U. S. J. L. A. Societa Anonima Editrice, Via del Tritone 201. Časopisy: Revue Juridique internationale de la Radioélectricité (Paris, Recueil Sirey, 22, rue Sufflot). — The Journal of Radio Law, Northwestern University Press 357 East Chicago Avenue, Chicago. — Archiv für Funkrecht, Leipzig, Verlagsbuchhandlung Ju. Springer, Berlin W 9, Linkstraße 23/24, a řada článků v časopisech „Československá pošta, telegraf a telefon“ (vydává Československá Poštovní Unie). Publikace o III. sjezdu právníků československých v Bratislavě 1930, články prof. dra Hermanna Otavského a dra Löwenbacha v časopise „Soutěž a tvorba“, články dra O. Kučery, dra A. Burdy a St. Konečného v časopise „Radiotelegrafie a telefonie“.

B. Ostatní časopisy rozhlasové: Cizí: Radio-News (New-York), Wireless World (Londýn), Radio-Magazine (Paříž), L'Onde Electrique (Paříž), Antenne (Paříž), Funk (Berlin), Die Funkstunde (Berlin), Der deutsche Rundfunk (Berlin). České: Radiojournal, Přehled rozhlasu, Radiosvět čl., Radioamatér, Rozhlas. Otto Kučera.

*) Literaturu (spisy a časopisy) rázu technického, již je o rozhlase již v celé řadě zemí, hlavně v Německu, velké množství, zde neuvádíme.

Rozhodčí soudy vnitrostátní.

I. Přehled. II. R. s-y v civilním řízení soudním. III. R. s-y ve sporech pracovních. IV. R. s-y sociálního pojištění. V. R. s-y spolkové. VI. R. s-y honební. VII. R. s-y veřejných skladů. VIII. Vnitrostátní a mezinárodní vykonatelnost nálezů r-ch s-ů. — Literatura.

I. Přehled. V právních řádech všech států se vyskytují a také vždy vyskytovaly zvláštní orgány, určené pro rozhodování určitých záležitostí a ustavené na způsob soudů, zvané s-y r. Jejich charakteristickou známkou jest jednak to, že stojí mimo hierarchii řádných soudů, jednak to, že jsou v nich k úřadu soudcovskému povolány také osoby, které nejsou soudci z povolání, a na jejichž povolání k rozhodnutí určitého sporu mají strany tohoto sporu jistý vliv. Jejich právní povaha je sporná a nelze ji ostatně pro nesmírnou různost druhů r-ch s-ů ani jednotně vymeziti. Zde však stačí uvést, že r. s-y jsou orgány normotvorné, nadané právním řádem jurisdikční pravomocí. Normy jimi vydané (rozhodčí výroky) jsou vykonatelné soudní a v některých případech správní exekucí.

Podle § 95, odst. 1., úst. list. přísluší výkon soudní moci v civilních právních věcech soudům civilním, a to buď řádným, nebo mimořádným a rozhodčím. Jsou tedy jak soudy státní tak i s-y r. povolány k výkonu civilní jurisdikce. V takových případech, kde právní řád povolává dva různé orgány k tvoření norem stejného druhu, upravuje jejich vzájemnou kompetenci buď tak, že stanoví k tomu určitý orgán oběma normotvorným orgánům nadřazený, buď tak, že jednomu z těchto orgánů normotvorných udělí kompetenční kompetenci čili kompetenční výsost, která má za následek, že v případě kolise norem oběma normotvornými orgány vydaných ruší norma orgánu kompetenční kompetencí vybaveného normu orgánu druhého. V daném případě jest kompetence upravena tak, že kompetenční výsost přísluší soudu státnímu, který svým výrokem může zrušiti normu vydanou s-em r-m a kterému také přísluší eventuelní řešení otázky sporné příslušnosti soudu státního a rozhodčího.

R. s-y nebývají označovány vždy jako soudy, nýbrž též jako komise, výbory a pod. Nalézáme je ve všech oborech právního řádu. Buďtež proto zde uvedeny jen typické jejich druhy.

R. s-y jsou buď stálé nebo zřízené jen

od případu k případu. Stálé r. s-y jsou na př. r. s-y bursovní (viz heslo: Bursy), r. s-y hornické (viz heslo: Horní právo), r. s-y dělnické úrazové pojišťovny, r. s-y pojištění nemocenského a pensijního, r. s. Léčebného fondu veřejných zaměstnanců, r. s-y pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, r. s. podle zákona o stabilizačních bilancích č. 78/1927 Sb., r. s-y veřejných skladišť podle zák. č. 64/1889 ř. z., po případě též r. s-y spolkové a j. Stálé r. s-y mohou být ustaveny též podle ustanovení civilního řádu soudního. Zpravidla však bývají takto zřízené r. s-y ustaveny jen pro rozhodnutí určitého sporu.

II. R. s-y v civilním řízení soudním. Řízení před těmito soudy jest upraveno jednak předpisy civilního řádu soudního (§§ 577 až 599 c. ř. s. rak. a §§ 767 až 788 c. ř. s. uh.), jednak ústavou r-ho s-u podle těchto předpisů vzniklou, jež také upravuje způsob povolání určitých osob k úřadu rozhodčímu. Ústavou r-ho s-u (t. j. normou, o kterou opírá r. s. svou právní existenci) může být smlouva stran neb poslední pořízení a nebo konečně stanovy. Od řízení rozhodčího nutno lišiti řízení smírčí, ve kterém nejde o autoritativní rozhodnutí sporu osobou třetí (rozhodcem), nýbrž toliko o porovnáni věci pouhou dohodou stran za spolupůsobení osoby třetí, jež se nazývá smírčím (arbitrátor) na rozdíl od rozsudího (arbiter).

Smlouva o r-m s-ě jest smlouvou oblihačnou a musí proto vykazovati všechny podmínky pro smlouvy právem občanským předepsané. Vedle toho však musí vykazovati též zvláštní podmínky předepsané právem procesním, a to zejména, že musí být zřízena písemně a strany musí být způsobilé nakládati předmětem sporu, jehož rozhodnutí se rozhodčí smlouva týká. Ve smlouvě mohou být uvedena podstatná ustanovení o ustavení r-ho s-u a řízení před ním. Není-li takových ustanovení smlouvy, platí příslušná ustanovení zákona. Rozhodčí smlouvou ještě není upravena povinnost rozhodčího (rozhodčích) k rozhodnutí sporu. K této povinnosti se rozhodce zavazuje teprve smlouvou uzavřenou s jednou nebo oběma stranami sporu (receptum arbitrii). Právní povaha této smlouvy jest v literatuře sporná, lze ji však pokládati za smíšený typ smlouvy pracovní se znaky hlavně smlouvy o dílo jakož i některými znaky smlouvy služební.

V posledním pořízení bývá r. s. zřizo-

ván t. zv. rozhodčí doložkou, zřízení r-ho s-u však může být jediným obsahem posledního pořízení. Zřízení r-ho s-u v posledním pořízení musí vykazovati též náležitosti zvláštní, jež jsou předepsány pro rozhodčí smlouvu: písemnost a disposici stran předmětem sporu. Je proto přípustné zřízení r-ho s-u jen v písemném posledním pořízení a pro spory, jež nejsou z kompetence smlouvy stran nebo z kompetence jednostranného projevu poslední vůle zůstavitele vyňaty (na př. otázka platnosti testamentu).

R. s. může být zřízen též stanovami, pokud se tak stalo způsobem zákonem dovoleným (§ 599 c. ř. s.). Hlavní náležitosti zřízení takového r-ho s-u jsou jednak písemnost, jednak disposice stran předmětem sporu. Otázku, zda řízení r-ho s-u se stalo způsobem zákonem dovoleným, bude posuzovati podle okolností případu. Do této skupiny patří též r. s-y soukromých spolků podle zák. č. 134/1867 ř. z. (viz níže sub V.), dále smírčí komise ve věcech nekalé soutěže podle § 49 zák. č. 111/1927 Sb. a vládn. nař. č. 30/1928 Sb. a konečně r. s. při Ústředně čl. obchodních a živnostenských komor v Praze podle § 20 zák. o stabilizačních bilancích č. 78/1927 Sb. Při obou posledně uvedených r-ch s-ech platí totiž pod-
půrně ustanovení civilních řádů soudních o rozhodčím řízení.

R-m s-em podle stanov zřízeným a pod ustanovení civilního řádu soudního spadajícím jsou též obchodní a živnostenské komory, pokud vystupují jako r. s. mezi stranami, neboť příslušný předpis § 2, odst. B, lit. d, zák. č. 82/1868 ř. z., z kterého prýští tato jejich funkce, stanoví, že „jim přísluší, když se strany sporné o tom umluví, rozhodovati co soud smluvčí u věcech obchodních a živnostenských, šetříc nařízení zvláštních o tom vydaných“.

III. R. s-y ve sporech pracovních. Organizace r-ho s-u a způsob povolávání jeho členů k úřadu soudcovskému hovějí zejména sociálněpolitickým tendencím, které chtějí zajistiti vliv pracujícím vrstvám na rozhodování sporů z poměru pracovního. Od tud hojnost r-ch s-ů též v tomto oboru.

Již živnostenské řády ustanovily zvláštní rozhodčí výbory k vyřizování rozepří mezi členy živnostenského společenstva a jejich pomocníky, vzniklých z poměru pracovního, učebního a námezdného (§§ 122 až 124 živn. řádu a §§ 208 až 209 živn. zák. slov.). Pro řízení před rozhodčím výborem platí předpisy živnostenského řádu (zá-

kona), strany se však musí rozhoděmu výboru výslovně podrobíti. Nálezy rozhodčích výborů jsou vykonatelné politickou exekucí. Do skupiny živnostenských r-ch s-ů patří též r. s-y mzdové podle zákonů o stavebním ruchu, určené k tomu, aby vykládaly kolektivní smlouvy pracovní, aby rozhodovaly hromadné spory z těchto smluv vzniklé a stanovily pracovní podmínky, zejména mzdové.

Podle zák. č. 330/1921 Sb. o závodních výborech se zřizují pro každý okres šestičlenné rozhodčí komise. Do jejich kompetence spadá rozhodování jednak o stížnostech týkajících se členství v závodních výborech a o sporech vzniklých z důvodu zřízení a činnosti závodního výboru jakož i o sporech o rozsahu práv a povinností členů závodního výboru, jednak ve sporech o propuštění nebo výpovědi dělníka nebo zřízence, který je aspoň tři roky nepřetržitě v podniku zaměstnán, a o určitých mzdových sporech členů závodních výborů. Do této skupiny lze zařaditi též rozhodčí soudy hornické, zřízené podle zák. č. 170/1924 Sb. v sídlech revírních rad (viz heslo: Horní právo); pro řízení před nimi platí podpůrně ustanovení civilního řádu soudního.

IV. R. s-y sociálního pojištění. Ještě více než ve sporech pracovních zavádí moderní zákonodárství r. s-y v sociálním pojištění. Sluší tu uvésti hlavně rozhodčí soudy nemocenských pojišťoven podle § 196 sq. zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 189/1928. Předsedové těchto soudů jsou soudci z povolání, přísedící jsou voleni ze zaměstnanců a zaměstnavatelů. Zákon obsahuje hlavní zásady řízení a vylučuje v zásadě výslovně podpůrnou platnost civilního řádu soudního. Opravnou stolicí, rozhodující o stížnostech a odvolání z nálezů r-ch s-ů nemocenských pojišťoven, jsou soudy pojišťovací, které však již nejsou r-mi.

Podle zák. č. 207/1919 Sb. přísluší rozhodovati o nárocích na odškodné, vznesených proti úrazové pojišťovně dělnické, jí však neuznaných, r-mu s-u. Tento se skládá z předsedy, jímž jest soudce z povolání a čtyři přísedících, z nichž dva jsou jmenováni ministrem sociální péče a dva voleni z dělníků a z podnikatelů.

Také v nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců podle zák. č. 221/1925 Sb. jest zřízen rozhodčí soud pro spory mezi Léčebním fondem a pojištěnci o poskytování léčebných dávek. Rozhoduje

v pětičlenném senátě, v němž zasedají jako předseda soudce z povolání a jako přísedící dva voleni a dva jmenovaní členové. Z jmenovaných musí býti jeden lékař.

Bližší výklady o r-ch s-ech sociálního pojištění viz heslo: Sociální pojištění.

V. R. s-y spolkové. Podle § 4, lit. g, spolkového zák. č. 134/1867 ř. z. mají spolkové stanovy obsahovati způsob urovnání sporů z poměru spolkového vzniklých. Příslušnost takto ustanoveného r-ho s-u spolkového se vztahuje především výlučně jen na členy spolku. Při tom může r. s. spolkový projednávat spory jednak mezi jednotlivými členy spolku, jednak mezi členy spolku a spolkem, ale vždy musí se jednati o spory z poměru spolkového. Ty je možno rozvrhnouti do dvou skupin. Prvá z nich zahrnuje spory o činnosti spolkové, platnosti usnesení spolkových orgánů, správnosti spolkových voleb, osobní spory mezi činovníky neb členy a jiné, jež vesměs spadají do oboru správní činnosti spolku a jeho r-ho s-u. Při projednávání takových sporů platí pro r. s. spolkový jedině předpisy stanov a jednacích řádů spolku. Do druhé skupiny jsou zahrnuty spory z poměru spolkového, které jsou majetkové a povahou svou soukromé, na př. placení pravidelného příspěvku, náhrada škody pro nesprávný výkon spolkové činnosti a pod. Při projednávání takových sporů musí r. s. spolkový šetřiti nejen předpisy stanov a jednacího řádu spolku, nýbrž i předpisy civilního řádu soudního o řízení rozhodčím. Jedná se tu totiž o r. s., zřízený způsobem zákonem dovoleným stanovami podle prvního odstavce § 599 c. ř. s. (a prvního odstavce § 613 osnovy).

V případě, že spolkové stanovy obsahují předpisy odchylné od předpisů civilního řádu soudního, úmluvou stran nezměnitelných, musí r. s. spolkový zachovati při projednávání sporů skupiny druhé předpisy zákonů procesních a jenom při rozhodování správních záležitostí spolkových může projednávat podle stanov. V případě projednávání soukromých sporů musí r. s. vyhovovati také ostatním předepsaným formalitám. Musí tu býti písemné podrobení stran r-mu s-u, na př. ve formě písemné členské přihlášky a prohlášení, že se člen podrobuje stanovám (tím se podrobil také r-mu s-u v nich ustanovenému), a dispozice předmětem sporu nesmí býti odňata kompetenci stran.

Spory povahy soukromé padají do kompetence r-ho s-u spolkového jen, pokud

vznikly z poměru spolkového. To nutno vykládati přísně a nelze obecně rozšiřovati příslušnost spolkového r-ho s-u také na jiné spory členů (srov. rozh. n. s. Vážný civ. č. 2146 a 10299). To by bylo možné jenom tak, že by členové zvláštní úmluvou mezi sebou příslušnost r-ho s-u ujednali. Taková úmluva by ovšem byla smlouvou o r-m s-ě, musela by vyhovovati všem náležitostem a r. s. v ní jmenovaný by byl formálně úplně novým r-m s-em, třebaš materiálně by byla pojata do smlouvy příslušná ustanovení spolkových stanov.

Otázka právní povahy r-ch s-ů spolkových jest v literatuře značně sporná. Hora (Čsl. civ. právo procesní, III., str. 229) a Ott (Soustavný úvod, III., str. 280 až 281) vylučují vůbec r. s-y spolkové z platnosti civilního řádu soudního s poukazem na ustanovení § 599, odst. 2. Judikatura však uznává vykonatelnost nálezů r-ch s-ů spolkových (rozh. n. s. Vážný civ. 1668), jakož i odporovatelnost jejich, pokud se týče majetkoprávních sporů z poměru spolkového (Vážný civ. 1866 a 12652).

VI. R. s-y honební. Zvláštní skupinu r-ch s-ů tvoří r. s-y honební v zemi České a Moravskoslezské, jichž úkolem jest rozhodování o náhradě škody způsobené zvěří nebo honbou. V zemi Slovenské a Podkarpatoruské podobných r-ch s-ů není, poněvadž tu rozhodují o náhradě škody řádní soudové (srov. čl. XX/1883 a heslo: Honební právo). V zemi České jsou to t. zv. smluvčí soudy (viz heslo: Honební právo). Pro řízení před nimi platí ustanovení § 46 honeb. z. čes., nikoliv předpisy civilního řádu soudního. Pro porušení předpisů o řízení lze výrok smluvčího soudu napadati stížností u příslušného okresního soudu, který jest exekučním soudem pro výkon výroku. O stížnosti rozhodují řádné soudy v předepsaném pořadí stolic, a to v řízení nesporném. Proti změňujícímu usnesení druhé stolice (krajského soudu) je přípustný dovolací rekurs k nejvyššímu soudu vždy, proti usnesení potvrzujícímu však jen pro nezákonnost, zřejmý rozpor se spisy nebo zmatečnost (§ 46 zák. č. 100/1931 Sb.). Na základě pravoplatného výroku povolí pak exekuční soud exekuci. Pro toto povolení a opravné prostředky proti němu platí předpisy exekučního řádu. Jinak jsou upraveny r. s-y honební v zemi Moravskoslezské (viz heslo: Honební právo, str. 742 a 744). Jejich úprava jest daleko dokonalejší nežli v Čechách a platí tu zcela obdobně — na mnohých místech zákona přímým poukazem —

ustanovení civilního řádu soudního o řízení rozhodčím.

VII. R. s-y veřejných skladišť. Podle § 9, č. 6, zák. č. 64/1889 ř. z. má obsahovati řád veřejných skladišť, podléhající schválení ministerstva, ustanovení o r-m s-u, jeho sestavení, působnosti, o řízení předním, pak o tom, jak se rozhodčí nálezy vykonávají v mezích platných zákonů. § 11 zák. obsahuje hlavní pravidla řízení. Strany se musí r-mu s-u výslovně podrobiti. Zvláštní forma tohoto prohlášení však zde předepsaná není. R. s. jest povolán pouze k rozhodování sporů ze skladištních jednání. Odvolání proti jeho nálezům dopuštěna nejsou. Lze je však napadnouti žalobou o neplatnost, podanou písemně s podpisem advokáta v neprodlužitelné lhůtě 8 dnů po doručení nálezu u řádného soudu první stolice, který by jinak — kdyby se strany nebyly podrobily r-mu s-u — byl pro rozhodnutí sporu příslušným. Rozhodčí výrok je vykonatelný soudní exekucí a podání žaloby na neplatnost jeho vykonatelnost nestaví.

VIII. Vnitrostátní a mezinárodní vykonatelnost nálezů r-ch s-ů. Podle dřívějších předpisů mohly strany zmocnití r. s. též k povolení exekuce (resoluce ze dne 31. X. 1785, č. 489 sb. z. s., která byla zrušena čl. II uv. zák. k ex. ř.). Nynější zákonodárství přikázalo povolení a výkon exekuce na základě rozhodčího výroku výlučně jenom do příslušnosti řádných soudů státních. Přípustné je pouze vedení exekuce uhrazovací, nikoliv však exekuce zajišťovací. Pro obor rak. ex. ř. proto, že v §§ 370, 371 jsou exekuční tituly, na základě nichž lze zajišťovací exekuci povolit, uvedeny taxative, a není mezi nimi rozhodčí nález uveden, pro obor slov. ex. zák. proto, že také tento zákon připouští v § 1 na základě rozhodčího nálezu jako vykonatelné listiny jenom exekuci uspokojovací. Nálezy r-ch s-ů jsou exekučním titulem podle § 1, č. 16, ex. ř. rak. a § 1, č. 7, bod e, ex. zák. slov. (ve znění zák. č. 23/1928 Sb.), pokud se pak týče nálezy r-ch s-ů sociálního pojištění podle § 1, č. 19, ex. ř. rak. a § 1, č. 10, ex. zák. slov. (oba ve znění zák. č. 23/1928 Sb.).

Nejnovější doba přinesla též vykonatelnost rozhodčích nálezů v poměru mezinárodním. Podle nynějšího stavu zákonodárství je výkon rozhodčího nálezu přípustným jedině za podmínek stanovených právním řádem dotyčného státu, ve kterém se má exekuce vykonati. Bylo proto

nutno upravit tuto otázku zvláštní mezinárodní smlouvou, ve které byly odstraněny rozpory ve formálních předpisech, jichž zachování nebo nezachování podmiňuje platnost rozhodčího nálezu jednou v tom, jindy v onom státě.

Společnost národů připravila takovou mezinárodní úmluvu ve dvou ženevských protokolech: 1. ze dne 24. IX. 1923 o doložkách o rozsudím (Protocole relatif aux clauses d'arbitrage); 2. ze dne 26. IX. 1927 o úmluvě o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků (Convention pour l'exécution des sentences arbitrales étrangères). Oba protokoly podepsalo také Československo (srov. č. 191 a 192/1931 Sb.).

Hlavní zásady, které byly protokolem a konvencí pro vykonatelnost rozhodčích nálezů stanoveny, jsou rozděleny ve dvě skupiny. První z nich stanoví všeobecné podmínky, za kterých lze vůbec exekuci povolit (čl. 1, odst. 1., konvence). Jsou to tyto podmínky:

1. rozhodčí nález byl vydán na základě rozhodčí smlouvy nebo doložky ve smyslu protokolu ze dne 24. IX. 1923; to znamená, že jde o strany, které jsou podrobeny státní moci různých států, nikoliv státu jediného;

2. rozhodčí nález byl vydán na území některého ze smluvních států konvence; nemusí to však být stát některé ze stran;

3. obě strany musí být podrobeny moci některého ze států, uzavřevších konvenci.

Vedle všeobecných podmínek stanoví konvence zvláštní podmínky pro povolení exekuce. Tyto dělí ve dvě skupiny. Především jsou to tyto podmínky, které musí splnit již návrh na povolení exekuce (čl. 1, odst. 2., lit. a až e, konvence):

1. rozhodčí smlouva nebo doložka jsou platné podle právního řádu, který se má na ně aplikovati; otázku, který právní řád to bude, ponechává konvence neřešenu, a budou tu proto rozhodovati zásady t. zv. mezinárodního práva soukromého;

2. obsah rozhodčího výroku (l'objet de la sentence) je přípustný podle zákonů státu, na jehož území má být vykonán;

3. výrok byl vydán r-m s-em, ustanoveným rozhodčí smlouvou nebo doložkou, anebo ustanoveným souhlasnou vůlí stran a podle procesních pravidel rozhodčího řízení, které jest aplikovati, t. j. podle právního řádu, na jehož území se rozhodčí řízení koná;

4. rozhodčí nález je konečným (définitive) ve státě, v němž byl vydán; nemá

však za takový být uznán, je-li proti němu přípustný odpor, odvolání nebo kasační stížnost — pokud podle zákonů dotyčného státu tyto opravné prostředky existují — nebo je-li prokázáno, že bylo zahájeno řízení za účelem zjištění neplatnosti nálezu;

5. uznání rozhodčího nálezu nebo jeho výkon neodporují právnímu řádu, na jehož území má být nález vykonán.

Druhou skupinu zvláštních podmínek tvoří tyto podmínky, na základě kterých soud — zví-li o nich buď hned ze žádosti o povolení exekuce, neb z námitek dlužníkových — návrh na povolení exekuce zamítne anebo povolenou již exekuci zruší (čl. 2. konvence):

1. rozhodčí nález byl zrušen ve státě, ve kterém byl vydán;

2. strana, proti které byl nález vydán, nebyla v pravý čas uvědoměna o rozhodčím řízení, a to takovým způsobem, aby mohla řádně uplatnit své prostředky, a v případě, že je nesvéprávná, nebyla řádně zastoupena;

3. rozhodčí nález vykročil z mezí delegace, dané mu rozhodčí smlouvou nebo doložkou; pokud by nálezem nebyl celý předmět rozhodčího řízení vyčerpán, je ponecháno úvaze soudu, má-li též na základě takového částečného rozhodčího výroku být povolena exekuce.

Čl. 3 konvence upravuje podmínky zamítnutí návrhu na povolení exekuce a její případný odklad. V případech, ve kterých dlužník tvrdí, že je tu některý jiný důvod, nežli některý z důvodů čl. 1., lit. a, neplatnost rozhodčí smlouvy, lit. c, neplatnost ustavení soudu nebo řízení, čl. 2, lit. b, nedostatek obeslání strany neb zákonného zastoupení, lit. c, vykročení z mezí rozhodčího nálezu, může soud exekuci odložit a dlužníkovi poskytnouti lhůtu, ve které má uváděné důvody v řádném řízení uplatnit.

Náležitosti exekuční žádosti jsou předepsány právním řádem státu, ve kterém se o exekuci žádá. Čl. 4 konvence všeobecně předpisuje, že vymáhající věřitel musí předložit:

1. originál rozhodčího nálezu nebo takový jeho opis, který podle právního řádu, na jehož území byl vydán, vyhovuje podmínkám, stanoveným pro jeho autentičnost;

2. osvědčení o tom, že nález je konečný (définitive), jak shora bylo vyloženo;

3. případné doklady na osvědčení zvláštních podmínek, shora rozebraných, pokud je toho třeba.

Podle čl. 5 může se vymáhající věřitel dovolávat ustanovení smlouvy mezi účastněnými státy, příznivějších rozhodčímu řízení, byla-li taková mezistátní smlouva uzavřena. V takovém případě ustanovení konvence neplatí. Konvence se vztahuje na všechny rozhodčí nálezy, které byly vydány v době, kdy nabyly platnosti protokol ze dne 24. IX. 1923 (čl. 6 konvence). To se řídí podle doby, kdy jednotlivé státy protokol ten podepsaly a ratifikovaly. Pro obor čl. právního řádu nutno zejména upozorniti na to, že konvence se vztahuje jenom na r. s-y ustavené smlouvou nebo smluvní klausulí o rozhodčím řízení, nikoliv však na r. s-y jinak ustavené.

Literatura.

Hora: „Čsl. civilní právo procesní“, III (2. vyd.), Praha 1929; Engel: „O sádech polubownych“, Lwów 1896; Gerlich: „Rozhodčí řízení v občanských rozepřích právních“, Brno 1932 (kde na str. 137 až 141 uvedena bibliografie tématu); Neubauer: „Sociální pojištění po stránce procesní“, Brno 1927; Nußbaum: „Internationales Jahrbuch für Schiedsgerichtswesen in Zivil- und Handelssachen“, Berlin I. 1926, II. 1928, III. 1931.

Karel Gerlich.

Rozhodčí soudy mezinárodní

viz Spory mezinárodní.

Rozluka státu a církvi.

I. Historický vývoj a typy rozluky. II. Právní povaha a obsah rozluky. III. Stanovisko církvi k rozluce. IV. Rozluka ve Francii. V. Poválečný vývoj. VI. Otázka rozluky v Československé republice.

I. První snahy o r-u st. a c. se v historii projevují jako reakce na středověký systém spojení státu s církvi, který se vyvinul v důsledku tehdejšího křesťanského universalismu.

Předcházela je boj proti sesvětštění církve (na př. Valdenští, Hus), a u nás Chelčický již se obrací proti samotnému spojení církvi se státem jako příčině tohoto sesvětštění. Pozdější snahy o uvolnění církvi od státu měly svůj kořen v náboženském individualismu zrozeném z německé a švýcarské reformace, třebaž tato podržela ještě zásadu jednoty církvi a státu (cuius regio eius et religio).

Dalším krokem jsou tu snahy o svobodu náboženskou, které se projevují z počátku hlásáním náboženské tolerance, odůvodňo-

vané jak ohledem na volnost církvi, tak ohledem na prospěch státu. Ale záhy již se uplatňuje i myšlenka rozluky státu od církvi.

Prvky rozluky podává „Utopie“ Tomáše Mora (1478—1535); prakticky je uskutečňují poprvé novokřtěnci tím, že se odlučují od dosavadní jednoty církevní a důsledně tedy od jejího spojení se státem, organisující se v jednotlivé volné náboženské obce (i u nás na Moravě).

Zásadní požadavek rozluky byl vysloven za náboženských bojů v kulturní oblasti holandské a anglosaské, a také tu byl v malém okruhu již i uskutečněn. Požadavek r-y st. a c. hájí se tu z hlubokého náboženského přesvědčení s úmyslem získati církvi volnost proti nesnášenlivému postupu anglikánské církve se státem spojené. Myšlenky tyto byly zvláště jasně hlášány anglickými kongregacionalisty (Robert Browne, 1550—1630).

Po prvé provedena byla r. st. a c-e v Rhode-Islandu zásluhou Rogera Williamse, zakladatele této anglické kolonie, který (r. 1644) důsledně hájí myšlenku naprosté náboženské svobody, definuje rozluku již v moderním smyslu a při budování této nové kolonie vychází z představy státu laického; církve jsou mu soukromými spolky. Podobnou významnou událostí je zavedení rozluky v ústavě státu Pensylvanie 1683 kvakerem Williamem Pennem.

V Anglii byly částečně uskutečněny tyto nové ideje o poměru mezi státem a církvi v hnutí Independentů. Teoreticky je zdůvodnil Milton, který vyslovil r. 1659 požadavek rozluky, a vyvodil z něho ve svém systému i důsledky pro politiku státní, na př. finanční.

V dalším filosofickém vývoji, jehož vliv se ovšem v tehdejších absolutistických státech evropských prakticky neprojevil, hlásá se důrazněji náboženská tolerance a žádá se volnost zakládati náboženské společnosti (Locke, 1632—1704). Tyto filosofické názory jdou proti názorům církvi tradovaným a přispívají k tomu, že se pojem církve vytváří jako pojem náboženské společnosti, jejíž úkoly a cíle jsou státu cizí. Francouzská filosofie (Condorcet, 1743—1794) požaduje svobodu svědomí jako základní individuální právo lidské. Francouzskou revolucí se stala myšlenka obecné rovnosti (i náboženské) a svobody svědomí a vyznání, jakožto podstatná část práv lidských a občanských, trvalým majetkem lidstva. Kdežto však na evropském kontinentu